

0 lecție de dezinformare!

Maior Bogdan Oproiu
Observatorul Militar Nr.29/2020

PROVIDENTIA
Deutsche Bank, Leipzig

Rechnungsnummer: 40/20
Behandelt wurden: Sie selbst

(Bei Überweisung bitte unbedingt angeben!) 25.06.2020

Diagnosen:
COVID-19, Virus nicht nachgewiesen, G.

Für ärztliche Leistungen erlaube ich mir nach GOÄ zu liquidieren:

Datum	Anz.	Ziffer	Fakt.	Text	bes.K	Betrag
24.06.20		245	2.300	Quengelverband zusätzlich zum	3.99	14.75
Zwischensumme						
Summe besondere Kosten					3.99	14.75
						3.99
Zu zahlender Betrag						EUR 18.74

Bitte überweisen Sie den Betrag innerhalb von 14 Tagen
auf das oben angegebene Konto. Vielen Dank

108210685
95 10 8 12
108210685
95 10 8 12

Există multe modalități de a crea și propaga dezinformarea. Una dintre ele, foarte uzitată de site-urile rusești (și cele care se adresează vorbitorilor de limbă rusă, dar și cele care se adresează vorbitorilor de română) este să creeze o informație falsă, care este plimbată între câteva site-uri care se citează unele pe altele, de nu mai știi de unde a plecat. Până la urmă nu este foarte greu de depistat, dar cine are timp și răbdare să facă asta, în condițiile în care deja e mai multă informație pe internet decât am putea citi în șapte vieți și zilnic apar lucruri noi. Dar asta nu înseamnă că trebuie să abandonăm lupta pentru adevăr și, mai ales, nu trebuie să devenim "omuleți verzi" ai dezinformării în războiul informațional care se desfășoară sub ochii noștri.

Un subiect sensibil pentru noi, românii, îl reprezintă diferența de venituri între noi și vestul Europei. Probabil că avem toți, în familia extinsă cel puțin, pe cineva care a plecat în Vest să muncească. Și pe lângă faptul că avem venituri mai mici decât vesticii, în unele state și prețurile sunt mai mici decât la noi, așa, ca o cireașă pe tortul nedreptății! Nu mă pricep deloc la economie și nu știu de ce se întâmplă asta; probabil e vorba de o combinație de consumism, taxe mai mici, mărimea pieței de desfacere și așa mai departe. În Germania, spre exemplu, mulți români au constatat că se întâmplă cam același lucru; magazinele lor, care s-au deschis și la noi, vând acolo produse mai ieftine, mulți zic că și mai bune. Nu știu care e explicația, dar știu sigur că orice lucru are o explicație, mai puțin *Big Bang*-ul sau cum a apărut Dumnezeu. Și acesta este un bun subiect pentru a spori animozitățile între estul și vestul Uniunii Europene, pentru a ne pierde și ce urmă de încredere mai avem în autorități și pentru a ne pierde speranța că poate fi cândva mai bine în țara noastră.

O "informație" (am pus ghilimele pentru că voi demonstra că este o dezinformare) care circulă de câteva zile pe internet face referire la prețul unui test de depistare a Covid-19, făcut în Germania. O fotografie a unei chitanțe, pe care o doamnă cu niște unghii date frumos cu oje și ține în mână, a fost publicată și preluată deja de multă lume. Conform acelei fotografii, prețul unui "test de Covid" ajunge în Germania la ceva mai puțin de 19 euro. Șocant, nu-i așa, în condițiile în care la noi prețul unui test variază în jurul sumei de 300 de lei, adică peste 60 de euro. Dar nici aici lucrurile nu sunt chiar așa cum par. Există două tipuri de teste care se fac acum peste tot în lume: RT-PCR și IgG. Nu intru în detalii despre fiecare, le găsiți la o simplă căutare pe internet, dar trebuie să spun că primul, RT-PCR, se face prin identificarea directă a virusului în tractul respirator, prin prelevarea unei probe din gât, iar al doilea, IgG, este un test serologic și se face prin prelevarea unei probe de sânge. Dintre cele două, doar RT-PCR este recomandat pentru o diagnosticare sigură! Prețul diferă și la noi la cele două tipuri de teste: RT-PCR costă în jur de 300 de lei, pe celălalt l-am găsit și cu 95 de lei, fără să caut prea mult. 95 de lei înseamnă 19 euro. Deja faptul că în Germania testul respectiv era de 18 euro te duce cu gândul că este foarte posibil să fie vorba de un test de tip IgG, care, repet, vă puteți convinge și siguri la o căutare pe internet, are același cost și în România.

O altă informație pe care am citit-o pe site-ul *Reuters*, o agenție de serioasă de știri, spune că lanțul german de magazine DM comercializează online kituri de testare RT-PCR. Practic îți iei singur o probă de secreții din faringe și o trimiți la o clinică pentru analize. Prețul unui astfel de test este

de 119 euro. Adică peste 570 de lei! Testul este comercializat deocamdată doar în Austria, dar exemplul mi se pare relevant pentru a înțelege că nici în vestul Europei covrigii din coada câinelui nu sunt chiar atât de ieftini.

După ce am trecut de aceste teste preliminare de logică, care m-au făcut să mă îndoiesc de veridicitatea informației, am mers și pe urmele ei, să văd cum și de unde a pornit. N-a fost deloc surprinzător să descopăr că informația este pornită din Republica Moldova. Dezinformarea rusească se folosește de faptul că vorbim aceeași limbă pentru a face să ajungă informații în România, pornind de la frații de peste Prut. De altfel, *Sputnik*, unul din cei mai buni vectori de dezinformare gândiți la Moscova, nu mai are redacție în România de câțiva ani, pentru că îi este suficientă cea din Moldova pentru a ne prosti concetățenii. Dar să revin la cazul nostru.

La 19 iulie, site-ul din Republica Moldova **tv8.md** (care se autodefinește: *pentru oameni liberi*) a postat un articol cu titlul: *Un conațional a afișat prețul unui test la COVID, în Germania. Este mult mai mic decât în R. Moldova.* În articol apare și fotografia chitanței din Germania, în valoare de 18,74 euro. "Conaționalul" care s-a aflat la originea informației nu este numit, dar la explicația pozei apare ca sursă: *Foto: Facebook/ Anatolie Avtonom Maistru.*

Am intrat pe pagina de FB a domnului Anatolie Avtonom Maistru, un artist de circ, care, din postări, pare să nu creadă în existența coronavirusului și e preocupat de teoria conspirației pe lângă numerele de clovnerie. Oricum, pe pagina de FB a domnului Avtonom Maistru, din 25 iunie, data chitanței din Germania, și până pe 20 iulie, la o zi după publicarea articolului pe *tv8.md*, nu apare nicio referire la această chitanță, nicio fotografie, nimic! Pe 20 iunie, în schimb, Maistru postează un link al unui articol de pe site-ul **stiri.md**. Articolul acesta face referire la articolul de pe **tv8.md** și preia toate informațiile, inclusiv fotografiile primului articol. Aici, în schimb, domnul Avtonom Maistru nu mai este creditat pentru fotografia testului din Germania. O acoperire destul de bună; un site de știri inventează o știre pornind de la o informație posibil reală, dar ambiguă, creează o stare de nervozitate (pentru că, nu-i așa, după ce că nemții au salarii mai mari au și costuri mult mai mici!), apoi "informația" este preluată de un alt site de știri, care, de data aceasta beneficiază de credibilitatea primului site și, în cele din urmă, dezinformarea își face loc pe paginile de Facebook ale noastre, ale tuturor.

De ce ar face cineva așa ceva?, poate vă întrebați. Motivațiile sunt diferite în cazul fiecăruia. Domnul Anatolie Avtonom Maistru suferă, cu siguranță (pentru că o și mărturisește într-o postare), deoarece nu mai poate să-și practice meseria. Probabil că, pe lângă interacțiunea cu publicul, îi lipsesc și veniturile obținute în urma reprezentațiilor. E normal, așadar, într-o oarecare măsură, să fie "pornit" împotriva a orice are legătură cu coronavirusul. Totul să i se pară o mare conspirație din care cel mai mult are de pierdut el.

Ca să nu spuneți că sunt paranoic și că văd implicare rusească oriunde, încerc să găsesc și alte explicații pentru dezinformarea pe care o practică cele două site-uri de "știri".

Primul site ar putea să aibă două motivații. Prima ar fi clar să dezinformeze pentru că acesta este scopul lui, să semene zâzanie și subiectul este foarte bine găsit! A doua motivație ar fi să o facă doar pentru a atrage cititori, dezinformarea fiind doar modalitatea cea mai la-ndemână pentru a face acest lucru. Subiectul diferenței de venituri dintre estul și vestul Europei este unul sensibil și cu priză la public.

Cel de-al doilea site de știri ar putea să aibă oricare din motivațiile primului, cu "scuza" că doar a preluat informația, deși, în mod normal, orice jurnalist care se respectă ar trebui să verifice informațiile pe care le vehiculează. Este, așadar, posibil ca site-ul **stiri.md** să dezinformeze doar din indolență sau prostie.

O dezinformare, după cum vedeți, destul de bine făcută. În primul rând, faptul că e legată de coronavirus o face să fie de actualitate; apoi, faptul că într-o țară bogată costul unui test este mai mic decât la noi este iarăși un motiv să ne îndoim de noi și de țara noastră. În al treilea rând, "informația" nu este complet falsă, urma de adevăr putând să fie suficientă pentru a o face credibilă.

Oricare ar fi motivațiile altora, avem cu toții obligația să trecem prin filtrul gândirii orice citim și cu atât mai mult orice postăm sau *share*-uim. Nu de alta, dar pe lângă faptul că suntem vehicul pentru dezinformările altora, picăm și de proști și sigur asta nu-și dorește nimeni!